

Secundum Preceptum

Quia ipse platus ideo manda-
tum temperat. quod non vult subditum
pro quolibet leui causa exponere discrimi-
mini moralis peccati. Diximus autem
secundum se quod ex auctoritate non obedien-
tis simpliciter mandato potest hoc
fieri morale peccatum scilicet cum hoc fa-
cit ex tali auctoritate auctoritatis
plati quod intendit ei non obedire
etiam si preceptum id quod mandat

**Sequitur secundum pre-
ceptum Capitulum primum**

Receptum secundum
est Non assumes no-
men dei tui iuramentum
Non enim habebit
deus innotem qui assumpsit nomen
a eius frustra. Circa quod ponentur
quinq; capitula. Primum
est de intellectu verborum huius pre-
cepti generalia de iuramento
licito. Alia vero erunt de modis
hoc preceptum transgrediendi
Qantum ad primum non dicitur
secundum theodorem 2. 2. q. Cxij. Et secundum
alexandrum de halim suo. iij. dis.
xxvij. quod non est intelligendum
hoc preceptum solum de hoc nomine
deus: quod illud non sit iuramentum
assumendum. sed est intelligendum
de omni nomine per quod rationa-
li menti deus innotescit. sicut sunt
illa nomina. creator. et deceptor
gubnator mundi et familia. non
enim differt per quodcumque nomen

Capitulum Primum

dei periurium committatur. non omnibus
quippe dei debetur reuerentia
ex parte rei significate que est
vna non autem ex parte vocum ideo
dicitur in singulari non assuetum
nomen dei tui iuramentum. **S**e-
cundo notandum quod ibi non pro-
hibetur omnis assumptio diuini
nominis. quod illa potest multis
modis benefici ut in orationibus
dei laudibus. et benedictionibus
ecclesie ac exorismis et in sermo-
nibus. nec prohibetur hic omnis
iuramentum per nomen dei. quod illa potest
etiam multis modis benefici
Sed hic proprie prohibetur va-
na assumptio diuini nominis que
fieri potest vana scilicet theodorus. vbi pri-
us dupliciter. Vno modo secundum
seipsum scilicet quod non habet firmitatem
veritatis ut quando quis falsum
iurat que iuramentum est hic prohibi-
ta et principaliter est periurium
et peccatum mortale ut dicitur. **E**t
hoc voluit glossa. 1. exod. xx. super
hoc precepto. que dicit non as-
sumes scilicet iuramentum per nihil. **S**e-
cunda est deuterio v. Non assu-
mes scilicet iuramentum per re que non est
Secundo dicitur assumptio di-
uini nominis vana ex parte iuran-
tis. ut quando quis iurat verum et tamen
ex leuitate et sine iudicio discre-
tionis et tunc licet non sit semper
peccatum mortale. est tamen semper peccatum
et disponit ad lapsum et periurium
Tercio non dicitur quod dei nomen

Secundū**Preceptū**

valde honorifice ē tractandū p
 pt causas recitatas prio pcep
 to cū finē in terco pcepto pticu
 lari. Et quādo aliter fit grauiē
 peccae contingit. Additur autē
 huic sic a pmo pcepto pena.
 ideo quia ad ea ad que hoies
 promi sunt pene tanq̄ medicāe
 addende sūt scō; **phm. iij. ethi**
corum. Ad ydolatriā autē pro
 mi fuerunt iudei qz inter vel cū
 ydolatrias degebāt. Ex lingue
 etiā lubricitate hoies promi sūt
 periurare. ideo dicitur non em̄
 hēbit de? insōtē q̄ assumpserit
 nomē eius frustra. **D**ubita
 tur. i. an licitum sit iurare. **h.**
 scdm thō. 2. 2. q. lxxxix. Et scō;
 alios doctores omunī super
 iij. di. xxxix. **J**uramētum scdm
 se non est malū sed pōt esse lici
 tū a honestū ptz prio deu. vi.
 Dnm deū tuū timebis a p nomē
 ei? iurab. Item Apl's iurauit in
 epl's suis. **ij. cor. i.** Ego testes
 deū in uoco in aiām meā. rō. i.
Testis est mihi de? cui seruiō.
Secūdo ad idē est **aug?** li. cō
 tra mendatū. Et in sermone do
 mini in mōte. a in sermone de
 wrb apostoli **T**ercō ptz ex bo
 na origie iuramētū a fine. intro
 ductū enim est ex wā fide qua
 credūt hoies habere infallibilē
 writatem deū a vniūsalē oim
 cognicōem a pūisionē a ideo
 ipm in testem dictōrū suoz in

Capitulū**Primum**

ducūt tanq̄ eū qui nec fallere
 nec falli potest que; nihil latz
 finis etiā iuramētū esse debz ad
 certificandū hoies de dictis
 ad finendū otrāstias ut dicit
 apstol? **hēb. vi.** nec obstat il
 lud **math. v.** Ego autē dico wō
 nō iurare oimō. qz cū ibi nega
 cō ipōmitur signo vniūsalī af
 firuuo ē sensus scdm bonauē.
 non iurare oimō de? non in oi
 casu quod wēz est qz non debz
 fieri leuiter a sine comitib? dicē
 dis. **S**i autē crist? dixissz oimō
 non iurāe cū ibi negacō sequa
 tur sensus essz qz in nullo casu
 esset iurandū. nec est iuramen
 tum desiderandū tanq̄ p se bonū
 sed tanq̄ medicā que dam cō
 tra malum pximi sine qua non
 curatur pximus vel iuuatur ut
 dic. **aug 9.** sup eplam ad gal.
 ideo **math. v.** **S**it sermo vī
 est est non non quod aut hīs
 habūdātius ē a malo ē. **S**e
 cundo dubitatur quid sit iurā
 mētum. **R**ndet **aug?** iurare p
 deū est deū testem inuōre **Ray.**
Juramētum ē affirmacō
 vel negacō de aliquo sacre rei
 attestacōe hīta. dicit etiam hō
 stiens qz p fidei interpōsicōem
 obligatur quis sicut p iuramē
 tum. **S**ed quereres qd ē iura
 mētū licitum. **h.** qz iurare lici
 te est reuerentē deū testē inuōre
 ad affirmacionem writatis de

Secundum Preceptum

qua audiēs nō ē certus a cui non assentit simplici asserōne in causa vtili ei qui iurat. vel ei cui iuramētum p̄stat. vel cōmunitati. **Ex** quo pat; **Primo** male iurare eū q̄ i reuerēter iurat puta in loco. tēpore. vel v̄z b̄ m̄dēcti diuinū nomen assumendo i testimoniu. **Secūdo** male iurat qui de certis alteri iurat ut q̄ cras dies erit a filiis; **Tercō** vane iurat quādo sine iuramēto alter credet; dicenti **Quarto** vane iurat q̄n aliquis dicenti nō credit i causa nulli? vel modice vtilitatis q̄ t̄n iurat patēt oīa ex descripōne. **Quinto** sequitur q̄ omne iuramētū a malo aliquo occasionem h̄z pat; q̄ a malo ignorātie alterius quē certificare oport; **Deo** dñs ait **Sic** h̄mo v̄r est ē. nō nō. q̄d aut h̄is habundātius est a malo est sc̄; ignorātie nō sp̄ a malo p̄cā p̄rij. **Tercō** dubitatur quot modis q̄ per q̄ v̄rba fiat iuramentum. s̄. i genere triplex est iuramētum **Primū** q̄n h̄o i ducit diuinū testimoniu ad cōfirmacōez p̄sentiu a p̄teitoz a v̄otur assertoriū ut cū dicit **Testis** est mihi deus q̄ ita est vel q̄ ita fuit. a dicit per deū ita fuit q̄ sic de aliis hoc ei est ita sicut deus est in testis ut dicit **aug.** in quodā sermone de periurio. vel dicit

Capitulum Primum

deus scit q̄ v̄z loquor a sic de aliis similib; locucōnib;. **Secūdo** iuramentum dicitur p̄missoriū. cū quis diuinū testimoniu inducit ad cōfirmandū aliq̄d futurū ut cū dicit quis p̄ deū ita faciā vel testis ē mihi deus q̄ v̄lo cras solvere. **Tertium** est execratoriū cū quis se a aliquid sui vel ad se pertinet obligat deo ut iudiciū suū i illud exerceat si nō est v̄z q̄d dicit. aut si non fatiet q̄d promittit q̄ similia. **Et** hoc v̄otur execratoriū iuramētū. **Quādo** h̄o creaturā aliquam vel magis p̄prie bonū q̄d ex aliq̄ creaturā percipit deo obligat vel ipignorat ut sc̄; in illo puniatur nisi eueiat illud p̄ quo iurat. aut ita sit sicut iurat. ut cū dicit. ita viuat fili? meus est sensus nisi ita sit sicut dico. aut nisi imple uero q̄d promitto. nō viuat fili? meus. aut cū dicit **Sic** me deus adiuuet est sensus nisi ita sit sic dico. a faciā quod promitto nō adiuu; me deus. a cū dicit. per salutem meam. est sensus nisi ita sit non sim saluus **Et** sic iuravit ioseph **gen. xli.** p̄ salutem pharaonis ut sit sensus. nisi ita faciā ut dixi nō sit salus pharaoni. a cū iurat q̄s per aīam suam a per aliam rē quā diligit sic ap̄stol? iurauit **ij. cor. i.** dices **Testem** deum

Secundū**Preceptū**

in uoco in aiam meam. Et scđ; alexā. vbi pri? Execratorium iuramētū est gr̄ue iuramētum qz ibi de? inducitur a ut testis et etiā ut iudex scđ; ut i puniēdo oñdat aliquē mēdācem, a sic det testimoniū cōtra iurātem p penā eius. Itē nōndū scđ; doctores di. xxxix. terci; non est mai? saltē scđ; se vel ad min? ita magnū est iuramētū qđ sit p solū deū sicut qñ d̄tigit iurāē p euāgelium. aut sup corpus crīstī. aut sup crucē. Itē non ē putādū qđ puū sit iuramētum qñ sit extra iuditiū. aut sine solēmitate. ymo iuramentū p deum est maximū qñ sit extr̄ iuditiū aut sine solēmitate ut dic. gre. a aug⁹. ad publicolā. ideo dicit btūs **Iero.** habem? in lege dei scriptū **Nō** piurabis in nomine meo. nec pollues nomē dei in vanū. Ideo qz amonendi sunt ut omnes diligēter caueāt per iuriū nō solū i altari seu sāctorum reliquijs. s; etiā in cōmuni loquela. **S;** dices qre tūc facit ista ecclā scđ; sup crucē eu karistiam vel sup euangelium iurare et c. Et quare iuramenta publica cū ceremonijs plus reputat **h.** triplici rōne. priō ut iurans timeat eo magis falsitatem dicere ex hoc qđ sibi ad memoria; reducitur beneficiū redempciōis nostre factum p cri-

Capitulū**Primum**

stū pp̄ quōd nullo modo debet offendere deū. Secundo ut magis a exp̄ssius recordetur se iurasse a sciat pluribus cōstare et sic non facili? trāsgrediatur. Tercō ut ex hoc appareat qđ oīno deliberate iurauit ut postea senō excusare possit p hoc qđ in opiate et surzepticie applicat? fuit. **Pr̄to** dubitatur dictū ē qđ iurare est deū testē inuōre. et cū aliqō inducitur in testem sit illo fine ut ip̄e testis manifestet ueritatē circa ea que dicuntur mō de? nō manifestat ueritatem qđ p nomen eius iuratur hñho scđm **tho. 2. 2. q. lxxxix.** qđ ymo deus sepe manifestat an v̄z sit quod dicitur etiā in p̄senti. aliqñ p internam inspiraōem. aliqñ per facti nudaōem; dum scilicet producitur i publicū quod occultum fuit aliqñ etiā manifestatur per penā menciētis. quando quis execratorie iurauit vbi deus simul est iudex et testis. Ad propositum refert vincentius in speculo hystoiali libro. xxiiii. c. xxii. qđ ad karolum magnum uenerūt due sorores ducis cuiusdam francozum contra eum de temporalibus rebus oquerentes. karolus igitur negante; ducem iurare fecit p factum filiiū martirē. qđ nihil tenebatur sorozib; de hijs in quib; cōtra-

Secundum Preceptum

eū agebāt. quī cū letus iurassē
crepuit medi? statī a p aluū
stercora proruperūt. sāguisq;
post q̄ exiit oculos aures os
et ei⁹ nares vitam infra duas
horas terminauit. **Itē refert idē**
li. xii. c. lxxiiij. Et gre. tuzonēb.
q̄ ad sepulchrū bti paneracij
martiris p dyoclecianū marti
risati anno. xv. etatis sue. quis
quis falsum iurare uoluerit nū
q̄ ad cācellū ehozi ecclesie uēit
quin aut statī a demōe capt⁹
insanit. aut cadens in paucimē
tum p rōn⁹ expirat. **Item idē**
li. xxiiij. c. xc. Quidam nomine
berimus in rebus ecclesie san
cti quantū martiris falsū fere
bat testimoniū uolens aufere
quandam filiam. **Quē** martiz
i somnis redarguens eius na
sum tenēdo falsatorē pclama
uit ex pgefactusq; cū visu xpo
ri recitaz; et fatiē aqua lauaret
nasus i aquā cecidit. **Quo** ter
ritus ad placitū quo eadē cā
citatus eāt ire recusās nasum
aureū cū catixis aureis artifi
cialiter appēdit. **Quē** iterum mi
nis sanctus p visum coegit ut
nasum artificialem p̄iora non
passurus deponeret in testimo
niū falsitatis. qd̄ a factum est
in ecclesia s̄acti p̄fati. **Itē idem**
li. xxiiij. c. Cix. Quidā solidum
argenteū a p̄re mutauit quē
iuramēto postea negauit se ac

Capitulum Primum

cepisse a p̄re cui pater. iura mi
hi per s̄actum andomanū te ve
ritatem asserere. qd̄ cū faceret
erecta manu statim oculi eūs
crepuerunt et die tertia miseri
ma in cōte decessit. **Idem li. x. c.**
Cxv. refert. **Quo** in alexādrīa
uidua ditissima melantia accu
sauit iudicialiter eugemū
virgie; q̄ se wste mōchi iduit
Accusauit inquā melantia eu
gemū quē iuuenulū putauit
eo q̄ sine copulis iūgi nollet
Et famule famuliq; uidue te
stimoniū dederūt ibidem fal
sum dicētes se uidisse eugemū
wste uidue vīm itulisse. **Euge**
mū igitur cū se virgiem osten
deret patri suo iudici liberatus
est. **Sed** non diu post uidue
domus cū oibus imbi existenti
bus cœlica flāma cōbussit. per
hibebit autē de⁹ testimoniū
uitatis occulte. in iudicō fina
li maifeste. qn̄ illuābit ab scō
dita tenebrarū et manifestabit
osilia cordiū. **i. cor. n. iij.** **Et** illd̄
testimoniū nulli iurati deficiet
Quo dubitatur q̄ et quot **h**
requirūtur ad hoc q̄ iuramē
tū sit licitū. **lx.** q̄ tria iere. iij.
p̄rita vbi dicitur iurabis uiuēt
dñs. in ueritate. iudicō. et iusti
tia. **Super** quo dic̄. iero. **Tres**
eē debent comites iuramenti. iu
ditū uic; uitas et iustitia. **Pri**
mum horū qd̄ se tenet ex parte

Secundum Preceptum

in iuramento promissorio ut scilicet illud quod quis promittit mediante iuramento promissorio sit licitum nec sit impeditiuum melioris boni et sit nullam includens iniquitatem quantum huius apparere potest humanitus quando iurat. Quando igitur unum deficit de tribus comitibus aut plura deficiunt est iuramentum illicitum et tunc peius quantum plures et principales circumstantie deficiunt. Quando vero tres comites assunt iuramentum est licitum et merito iuramentum primo cultus virtutis laetie. Unde Augustinus in sermone de periurio. Quantum inquit ad me pertinet iuro magna necessitate compulsi cum video quod mihi iure non mihi credi. et ei qui mihi non credit non expedire quod non credit. hac pensacione et consideracione deliberata cum magno dico timore coram deo ita est aut testis est mihi deus. aut scit Christus quod sic est

Capitulum Secundum

Qontra hoc preceptum peccat multi. primo per iuri. Vbi tria sunt principaliter notanda. Primo quod sit periurium. Secundo quod dupliciter fiat periurium et quando sit mortale vel veniale peccatum. Tertio an periurium sit maius peccatum quam homicidium et que pene sint periurii. Est autem periurium ut dicit magister libro in. di. xxxix. Medacium

Capitulum Secundum

iuramento factum. et capitulum ibi mendacium large tamen pro eo quod dicitur contra mentem quam pro eo quod non dicitur contra mentem dum tamen sit falsum quod dicitur. Vel scilicet alios periurium est iuramentum illicitum et indebitum. unde quod cumque e tribus comitibus iuramenti defuerit scilicet veritas iustitia vel iudicium periurium est. non tamen eodem ordine. Sed primo quidem et principaliter periurium est. quando defuit veritas. secundario autem quando defuit iustitia. Quicunque enim iurat illicitum ex hoc ipso falsitatem incurrit. quod obligatus est ad hoc quod contrarium faciat. Tertio vero quando defuit iudicium quod cum indiscrete iurat ex hoc ipso periculo se omittit falsitatem incurrendi. Et sic capitulum periurium large et non est semper mortale peccatum periurium istis modis omnibus. **S**ecundo notandum quod qui sciens b ter iurat falsum. sciens in qua quo ad dictum et quo ad iuramentum est vere et proprie periurium et est semper peccatum mortale. Cuius ratio assignatur secundum thomam. vbi prius quod periurium de sui ratione importat contemptum dei. unde de se importat irreuerentiam dei ipsum inducere in testem falsitatis. quod per hoc significatur vel quod deus veritatem non cognoscit et sic testificatur falsum ex ignorantia. a significatur quod testificatur falsitatem

quoz vtrūq; est magna dei ir-
reuerētia. Est enī sic deū inuōre
tātū ac si deus non agnosceret
veritatem et sic ex ignorantia
testificetur falsum vñ si cogno-
scit ea; tunc est ac si scienter ap-
prob; et testificetur falsitate;
Item piurū p̄p̄riū est mōrle.
quia directe oīra p̄ceptum dei
sc; non assumes nomē dei tui i-
uanū. Et cōtra illud leuic. xix.
Nō piurab in noīe meo. **E**x
quib; seq̄tur q̄ piurū ad mi-
nus nouē mod; cōmittitur. Pri-
mo qñ q̄s falsū iurat solēmiter
in p̄ntia iudicis q̄ deliberāuit tā-
de dicto oīfirmato q̄ de iuramē-
to. Talis periurās nō solū mōr-
lit; s; etiam enormit; peccat vñ
p̄ tres digitos quos p̄it signi-
ficatur q̄ corp; aīam et fama;
impignorat deo de relicto ip̄si
dyobolo. nā ibi p̄t̄ circumstā-
tias grauius quis peccat q̄ in
iudicō. Et q̄ multum delibera-
te piurat ut dicit ray. qui inqt̄
iurat p̄ deū multū obligatur. q̄
v̄ro p̄ deū et euangeliū ma-
gis obligatur. qui istis adū-
git sanctor; reliquias magis
obligatur. et ita crescitib; solē-
mitatib; crescit obligacō. Se-
cūdo piurū facit qui ext̄ iudi-
ciū vel nō solēmit; falsum iurat
deliberās prius de dicto et de iū-
ramēto et talis etiā peccat mōr-
liter minus tamen q̄ precedēs

vnde thō. 2. 2. q. xcviij. arti. iij.
vult q̄ grauius ē peccatum si
quis p̄ euangeliū solēmit; iu-
rans periuret q̄ si p̄ deum oīu-
m sermone periuret tum p̄pter
scādalu. tū p̄pter maiorē; deli-
beracōem. Quibus equalit; hic
in dē positis grauius est si quis
p̄ deum iurans periuret q̄ iurat
per euangeliū. Et sunt talia
periuria valde graua peccata
quia cū deus sic assumitur tan-
q̄ testis falsitatis assumitur cō-
tra secūdum p̄ceptum. Est enī
ut paulo ante dictum est. ac si
deus non cognoscat veritatem
et sic ex ignorantia testificetur
falsum. vel si cognoscat eā tūc
est ac si scienter approbet et te-
stificetur falsitate. Quoz vtrū-
q; est magna diuine veritati i-
uria. **T**ercō periurat qui ex
lapsu lingue iurat. **S**i quidē
aduertat se iurare et falsum esse
quod iurat nō excusatur a pec-
cato mortali. sicut nec a dei con-
temptu. nā ad hoc q̄ aliquis
peccet mortaliter saltem non
ex habitu requiritur q̄ suum
peccatum plene sit voluntariū
directe vel interpretatiue quod
dicitur p̄pter istū qui cum deli-
berare posset: deliberare cōtem-
nit. **S**i ex tali contemptu deli-
beracōis ex surreptione periur-
rat videtur multis q̄ talis nō
est excusādu; a peccato mōrli

Secundum Preceptum

non aut sic p omnia de isto q̄
 deliberat obmittit nō ex cōtēp
 tu sed ex negligētia. **S**i autē
 nō adūtat aliquis se iurare fal
 sum. nec falsum esse qd̄ asserit
 tūc nō videtur habere itencō
 nem iurādi nisi ex habitu ma
 le introducto forte iurari. idō
 a crimine periurij excusatur.
Sicut cū q̄s iurat in cōmūi b̄
 mone nō aduertens quē muo
 cet et ad quid. sed ex quadam
 osuetudine mala. aut alia sur
 repcōne mala iurat. tūc nō pec
 cat mōrliter. sed appropi quat
 ad mōrle. **Q**uarto periurat
 quis ioco falsū sciēter cōfirmā
 do et mōrliter peccat vnde dic̄.
 sc̄us thō. vbi pri⁹. q̄ ille q̄ iō
 cole periurāt. nō euitat d̄mā ir
 reuerēciā. sed quo ad aliquid
 adauget eam. magnū enī est
 et maiore irreuerentia dei cū in
 ioco assumitur testimoniū fal
 sitatis q̄ ex aliqua necessitate
 hōis. **E**t sicut hō non euitat di
 uinā irreuerentiam sic nec pec
 catum mōrle. **Q**uinto p̄iurat
 et peccat mōrliter qui iurat ali
 qd̄ vrū quod tñ credit falsū
 q̄ iurādo mētatur et fallere in
 tendit mediāte iuramento et i
 tendit illud qd̄ credit falsum
 cōfirmare mediāte iuramēto
 et p̄ testimoniū d̄mum. **E**xēpli
 ḡtia mercator h̄ duo dolia vi
 ni ad v̄dendū. in vno sc̄it cor

Capitulū Secundum

ruptū vinū eē in alio sanū sed
 a casu trāspōnuntur vasa ista
Si igitur mercator intendit
 ambōi eq̄li precō v̄dere et ex
 errore iurāt q̄ in a. dolio sit sa
 num vinum in quo in veritate
 ita est. s̄ mercator putat solū
 sanū vinū esse in b. dolio. v̄z
 iurādo periurus est. q̄ mētē
 et cōn cor loq̄tur. **S**exto per
 iurat qui dubitat an sit verum
 qd̄ iurat et tñ dicit se scire q̄ ve
 rū sit. **E**t si hoc ex deliberacōne
 et ex p̄posito facit ē mōrle pec
 catū et mai⁹ si est solēnisatum
Ratio est q̄ talis iurat se scire
 certū esse b̄monē sic esse et hoc
 est mēdatū q̄ non scit sic esse
 s̄ dubitat est ergo mēdatum
 iuramēto fir̄tum. **S**c̄ita igitur
 p̄ sc̄itis pōt quis iurare **C**redi
 ta solum p̄ creditis et dubia p̄
 dubijs debz quis iurare vel ta
 cere. **S**eptio periurat ille qui
 falsū iurat qd̄ credit esse verū
 licet nō tam grauiter peccet si
 cut quātus cū ille non intēdat
 fallere sic quātus. nec intēdat
 mēdōse p̄ nomē dei testimoniū
 eius inducere non tñ ē a p̄cō
 immunis **Q**uia ut dic̄. bōuē.
 sup. iij. dis. xxxix. **Q**uāuis tal
 non otemnat vitatem ex cer
 ta sciētia ad ducēdo eam i testi
 momū. falsitatis otemnit tam
 ex ipsa temēitate. adeo enī no
 mē dei tr̄ribile ē et venerabile

Secūdum**Preceptū**

q̄ nullus deb; ip̄m in testē assu-
mere nisi nouerit quid loq̄tur
a sit certus de veritate dicti sui
nā ignoriā non excusat in to-
g to in tali iuramēto. **Q** Octauo
periurat quis qui iurat falsum
deliberās de dicto sed nō de iura-
mēto. Et sic forte pōt cōtingere
q̄ hō periuret sine peccato mōz
li tñ ad minus est uiale gros-
sum a p̄iculosū a multū appro-
pinquat ad mōzle peccm. Non
cōtingit aliquem iurare qui nec
deliberat de dicto nec de iuramē-
sed totum profert ex quadam
surrep̄cone non ex consuetudi-
ne ul habitu. siue quādo iurat
in cōmuni s̄mone. nō attendēs
quem inuocat a ad quid sed ex
quadam surrep̄cone iurat a sic
non peccat mortaliter sed uin-
aliter. min⁹ tamen q̄ ille q̄ deli-
berat de dicto non de iuramento
Quod eni ex surrep̄cone proce-
dit perfecte uoluntariū non est
Ad hoc aut q̄ quis peccet mōz-
liter req̄ritur q̄ suū peccatū sit
plene uoluntariū directe ul in-
terp̄tatiue quod additur ut in
h .iij. patuit. **Q** Quāte uero gra-
uitatis sit periuriū quo ad .iij.
patet p̄ s̄ctū thō. ubi prius et
quo dlibe. i. q. ix. ar. ii. ex quibz
Tū q̄ in se graui⁹ est q̄ homici-
dium s̄m thō. Tū q̄ diuini no-
minis quedā abnegacō Tū q̄
dei in suo noie infamacō Tū q̄

Capitulū**Secundū**

ab ecclia graui⁹ p̄iuratur Tam-
etiā q̄ a gētibz horredū cēlet
oia p̄ter quartū patet p̄ thō.
in quo dlibe. ubi prius. ubi sic
dicit aplūs dic ad heb. vi. Ho-
mines p̄ maiores sui iurat a oū
cōtrauerſie eoz finis ad oirma-
cōem est iuramētū. Frustra aut
in causa hōicidij cōtrauerſie finis
esset iuramentū si hōicidij gra-
uius esset q̄ periuriū. p̄sumere-
tur enim q̄ qui maiorē culpa;
homicidij cōmisit nō ueretur
minorē piuriū incurrere. vnde
ex hoc ipso q̄ in causa cuiuslibz
peccā defertur iuramēto manife-
ste oñditur q̄ piuriū p̄ maxio
peccō debet haberi. nec immeito
quia periurare nomen dei uide-
tur quedā diuini nois denegacō
vñ secūdū locū post ydolatriā;
peccm piuriū tenet ut ex ordi-
preceptorū patz. **S** a apud gē-
les iurandū erat honozatissi-
mū ut dicit in p̄ncipio metha-
phice. Itē s̄m bern. nec deus nec
homo pōt disp̄sare i p̄ceptis p̄-
me tabule s̄ piuriū ē oītra p̄cep-
tū p̄me tabule. hōicidij aut cō-
tra p̄ceptū secunde tabule. non
occides cū q̄ deus ul hō pōt dis-
p̄sare ergo piuriū ē ḡui⁹ homi-
cidio. Itē piuriū ex obiecto est
peccatum in deum. homicidij
ex obiecto in proximum. **S** ex
obiecto attēditur gr̄uitas pec-
cati p̄ncipalit̄ ergo. ac. **Q** aut

Secundum Preceptum

homicidiū graui⁹ piatur in ec-
 cleſia. rācō eſt qz graui⁹ noci-
 mentū inter dū hōibz imminet
 etiam ex minori culpa. ſcđm iu-
 ditū tñ dei mai⁹ peccatum gr̄
 ui⁹ punitur. **hxc thō. Rich.** te-
 net qz homicidiū ſit graui⁹ p-
 iurio qz cōtra caritatē q̄ proxi-
 mus eſt diligēdus. periurium
 vzo eſt cōn virtutem latrē p-
 iurus enim iurat vuz qđ falſū
 eſt. Quartū qz eccl̄a graui⁹
 punit periuriū patz qz periur-
 us debz agere penitētiā. viij.
 annis. **xij. q. i.** predicādū. Et
 hoſtien. dic. li. ij. qz piur⁹ quā-
 tūcumqz agat penitētiā testi-
 ficari non pōt. Quāuis aliq̄ peni-
 tentes licz fuerit criminofi pōt
 ſint teſtificari intellige quādo
 ſemel extra periuriū probatum
 eſt. rācō dicti eſt qz alias nimis
 piuriū fierz. Et qz ipm iuramē-
 tum eſt de ſe ſubſtantia teſtio-
 nij. Infamis eſt periurus iura-
 mento promiſſio. quādo piur-
 rat ſolemmit̄ a qñ p tali piurio
 fertur cōn eum ſentētia diffini-
 tiā in cā accuſacōnis ac. **Ad**
 deteſtacōem piurij faciūt qua-
 tuor alia. Primo qz peior eſt
 qđāmodo dyabolo. qz demon-
 res ſacras timz qz quaſi vretur
 demones enī credūt qz cōtremi-
 ſcūt iac. ij. qz philip. ij. In noie
 ihu omne genu ſelectatur cele-
 ſtiū terreſtriū a infernoz piur-

Capitulum Secundum

rus vzo nomē di ſac̄tiſſimum
 nō reueretur. **Secūdo** piurās
 quodāmodo peior eſt ſure qz
 periurans fur a ſacrilegus eē
 videtur. **Sacrilegus** enī eſt q̄
 rē ſacrā furatur inuito dño. ſic
 periurās prohibēte dō: non af-
 ſumes nomē dei tui in uanum ⁊
 ſacrilegiū quodāmō cōmittit
Terco piurus qñ falſarius eſt.
 ſi q̄s figillū alicui⁹ dñi ad cō-
 firmādū aliquā veritatē ſibi cō-
 miſſam iſerz ad aliqđ oſmā
 dū falſum: ipē falſari⁹ iudicā-
 tur. Et ſi hoc facerz de ſigillo
 pape de facto eſt excomunica-
 tus. **Sic** cum de⁹ pmiscit hoi-
 bus ut aſſumāt nomen ſuū ad
 oſfirmacōem veritatis. **Si** vtā-
 tur nomine eius ad oſfirmacō-
 nez falſitatis. falſarij ſunt quo-
 ad deū a excomunicati iſta ex-
 comunicacōe qua dicit ap̄tus
 i. cor̄n. xv. **Si** q̄s non amat
 dominū ih̄m anathema ſit **Q̄**
 to q̄ illicite iurat quaſi laqueū
 ad collū ſuum ponit ſcđz illud
 p̄. vi. **Illa** queatus es vrbis
 oris tui ⁊ capē⁹ ap̄rijs ſermo-
 nibz **Iuramētum** aut̄ trāſgredi-
 ens quaſi ſe ap̄rijs manib⁹ in
 aīa iugulat ap̄ter hxc pericula
 dicit ſcriptura. **Ecc̄. xxiij.** **Viz**
 multum iurās replebit iniquita-
 te ⁊ nō diſcedet a domo eius pla-
 ga. **Et p̄s.** **Quis** aſcendz in mō-
 tem domini ideſt in celum. **Et**

sequitur Qui non iuravit in dolo proximo suo. ergo a sensu otario. dolo se iuras non ascendet sed descendet in infernum. Et ecci. xxij. Juracōi nō assuescat os tuū multi enim sunt casus in illa.

Remedia ergo contra periurium quisque sibi debet adhibere primum ut non diffidat quicquid proprio conatu et dei gratia hoc vitium possit eradicare. Exemplum novum militem in periurijs assuetissimum. tandem opusculum per sermones qui cum dedisecere non valeret periviam. tandem sibi infligit totiens a carnibus una die abstinere quotiens periurium faceret et fecit licet in curia foret magni principis et plene sanatus est. Audiu de quodam alio qui quotiens iuravit gutta sui sanguinis per puncturam de corpore extorsit. potest quis totiens quotiens iurat si dives est denarium in elemosinam dare alias non dandum. vel si pauper est aliquid orare. Secundo debet quilibet in animo statuere potius velle emolumento corporali carere quam in consuetudine periurii perseverare sicut in illud christi math. xvi. Quid perdet homini si universum mundum lucratur anime vero sue detrimentum patiat. et sic tandem habitum malum deponet et lucrum temporale habere poterit. Exemplum cesarii in dialogo. duo colonienses mer-

catores ad quandam offensionem venerunt de habitu piuradi commoverentes. quibus persuasit. ut per annum venderet sine iuramento. fecerunt et anno evolutu ad offensionem redeunt. se dixerunt valde depauperatos. eo quod sine iuramento nulli eis credere vellet quibus confessor secundo persuasit demonis illud esse negotium nec curandum. sed secundo anno ceptum continuare quod cum facerent maiorem fidem homines in ipsis sine iuramenti habentes quam antea eos multum ditauerunt. Tercio in spiritibus sunt testimonia paganorum iuramenta in maxima reverentia habentium et sine iuramento verba eorum tam firma tenuisse ut eis crederetur. Exemplum in methaphisice ut super Item in vitisphora. Helo phis ait ne meciarum probitatem iureiurando certiores haberi. Cuius enim dictum non habet sine iureiurando potus eius quam iuramentum vile est. Item ibidem xenocrates phis platonis discipulus fuit qui ait valerius tantam auctoritatem sue sapientie attulit ut cum de re aliqua testimonium coactus a iudice diceret. et ad aram accessisset ut iurare. oia se vere retulisse. prohibitus est a senatu iurare. Quarto per oibus consideret quisque mala pernotata ipsius periurii. Quinto orat deum ut hoc vitium euadat.

Capitulū. iij. p̄ceptū. ij.
Ontra hoc p̄ceptum
 fatiunt secūdo incaute
 iurātes. **U**bi viden
 a dū erit. ana qñ a qñtum i cau
 tum iuramētum liget. **F**it autē
 incautum iuramētum qñtupli
 citer. **P**rimo qñ irreuerēter fit
 iuramentum vel leuiter vel sine
 cā rācōnabili. qz tūc comes iu
 dicij seu discreōis offenditur
 etiam si verū sit a licitū p quo
 iuratur. **S**ecūdo fit incautum
 iuramētum qñ q̄s in deliberate
 iurat ex ip̄tu sic qz si plene deli
 berass̄ illud non iurass̄. **E**t tūc
 scdm̄ wilh. quis seruare tene
 tur si licitum est quod iurauit
Sufficit eni ad hoc qz sit ob
 ligatus qz intēdit deū inducere
 re testem illi rei quā dixit. **I**tē
 si hō ppter obmissionē delibera
 tiōis sufficiētis. aut vñcum qz
 iurat pmissioie aliq̄d sibi ip̄sibi
 bile tunc d̄est iudiciū a est illi
 citum a sic iurās peccat. ymo si
 illud qd iurat credit sibi possi
 bile fore. cū tñ sibi sit ip̄sibi
 le: nō excusatur a peccō totalit̄
 qz ppter reuerētiam diuini te
 stimonij nō d̄bet; iuramētum
 adhiberi nisi i re in qua firmē
 certus est; vñ ibi d̄ficiat iudici
 um discreōis. nisi forte quod
 eāt ei possibile quādo iurauit.
 rō datur ei postea impossibile.
 puta si q̄s iurat pecuniā se solu

tur q̄ postea ei vi vel furto sub
 trahitur. **T**ūc videtur excusari
 a fatiēdo qd iurauit lic; tene a
 tur facere q̄tum in se est ut sol
 uat a impleat qd̄ promisit. **S**ep̄
 sep̄issime incaute oītra p̄ceptū
 secūdum fatiunt hñ qui causa
 lucri de facili iurāt. ut oēs ven
 dētes a emētes tales sep̄issime
 falsū iurāt. a sic periuriū incur
 rūt a mōzle peccm. **Q**uod ma
 ius est si in damnū p̄xiū sic iu
 rant. a quādoqz p̄ pua re se nō
 remissi? dare iurāt. **I**tem sep̄issi
 me cōñ hoc secūdum p̄ceptū
 incaute iurāt a peccāt q̄ absorp
 ti passione ire a ex ebrietate.
 aut in ludis etiā prohibitis ut
 taxilloz enozimter. aliquādo
 falsa. aliquādo ihonestav̄ etiā
 iniusta a de se peccā tali dispo
 siciōne iurant. qz volūtas tunc
 vlxmēs ē ad wille iurare a pas
 sio rācōnē absorbz ut nō possit
 ptūc deliberāre de hijs q̄ iuran
 tur. **I**deo oītra hoc p̄ceptum se
 pissime peccant ex puerſa con
 suetudine a falsum iurāt a per
 iurāt etiam ex lubrico lingue a
 si aliquādo nō p̄ierāt id est fal
 se iurāt tamē sp̄ peccāt. qz leuiter
 sine cā a irreuerēter iurāt. **T**er
 tio incautum iuramētum fit rō
 ne eius qd̄ iuratur. **N**am scdm̄
 thō. Rich. a cōmunit̄ omnes
 theologos a iuristas. **S**ic b
 incaute iurat q̄s quādo cum qz

Secūdūm **Preceptū**

iurat aliqd quos derogat caritatis actui Et pot fieri i quibz casibz. Primo cu qs iurat facere vel obmittere qd alias esset morle peccat qd aliquē ppa auctoritate grauter velit ledere vñ inimicitia ad eū gerere cū rācore in quo casu peccat periu rādo et peccat iuramētū implēdo sicut et i secūdo casu qui seq tur. Exēplum de dauid qui iurauit temerarie vile nabal occidere s; retractauit bñ ut dicit ambro. li. de offic. Secūdo qñ qs iurat aliquid facere vel obmittere qd alias esset vñiale solū ut qd velit mēti officio se iocose vel simile Tercō cū iuratur aliqd idifferēs qd ex circūstātia effici poss; vñiale vel morle ut cū iuratur aliqd qd vergit in deterrorē exitū ppt aliquid quod de nouo emergit qd fuit impmeditatu. Sicut ptz in iuramēto herodis qui iurauit puella saltati se daturū qd petisset hoc ei iuramētum potest a principio esse licitū intellecta debita odi cōe sc; si peteret qd daē liceret a deceret. S; impletio iuramēti fuit illicita ut dicit btus am bro. li. i. de offic. Quarto cū iurat aliquid qd est ostra o silū euāgelicū vel nobilis boni impeditiuū Sic cū aliquis iurat se nō intraturū religionē. vel qd nō fiat clericus. aut qd nō accipiet

Capitulū **Tertium**

placōez in casu quo expedit eū accipere et i hoc casu peccat qui de iurādo dicit. tho. qz peccat a e gūe peccm et nō tenetur seruaē iuramētū. pmit em obicē spū scō. s; multo meli⁹ facit non implēdo huiusmodi iuramentum Similit q iurat se nō omittere p māsuz cū extra mīmōniū est; vñ pe. de pal. sup. iii. di. xxxi. dic qñ aliqs pmitit nō morle nec vñiale nec aliqd bonū sed purā puacōem melioris boni ut si aliquis iurat se nō intraturū religionem. aut non seruaturū virginitatē. vel non facturū bonū alicui nō inqtū caritas vel pceptum coget talis peccat. iuramētū em debet cadere sup materiā debitā et sup bonū ex se et forlitter. et tūc lic; puet mai⁹ bonum. valet tñ ut iurate aliquo se velle cōtrahere cū aliqua mīmōniū. qñ aut nullū bonū iurat s; solū malū cuiusmodi ē pura puacō melioris boni nō valz. s; peccat qd in iurādo a obligat ad culpā Quinto qñ qs iurat qd est maioris boni impeditiuū vel cū iurat id facere qd meli⁹ esset nō facere qd facere. vel iurat nō facere id qd meli⁹ esset facere qd nō facere Exēplū qñ iurat qs se nō ieiunaturū. vel nō velle iustū in iudicō. vel nō accomodare pecuniam. vel non intrare domū sortis. vel non vendere rem suā

Secūdum **Preceptum**

p̄ minorē precō. vel nō omē de
re secū vel nolle retinere famu
lū quē melius est retinere. vel
non loqui proximo. vel nō fa
cere ei solacōnem que omnia
melius est facere q̄ omittēre
et sic de similibus. **Talis nō ē**
obligatus ad seruādū qd̄ iu
rauit. Et pbantur oīa q̄nq; p
p̄s̄. in synoim̄is li. ij. dicentē
Et allegat mgr̄. di. xxxv. ter
cij di. In malis promissis resē
de fidem. in turpi voto muta de
cretū. Et thō. assignat racōem
Quia p̄ se mala et maioris tui
impeditia sub iuramēto cadere
nō p̄nt. Et scdm̄ **Bern̄.** Qd̄ p
caritate institutū est oīa cari
tatem militare nō d̄. Et tñ sic
rich. dic. et willh. p̄pter reuerē
tiā sacramēti diuini nois inuo
cati et ad puniōem temeritat̄
sic iuratum et p̄pter reuerentiā
eorū qui p̄sūt et ad tute ambu
lādum non deb; quis auctori
tate p̄pria v̄mire cōn qd̄lib; iu
ramētum incautum. sed p̄ aliq̄
bus debet recurrere ad aliquē
superiōrē suū qui a tali iuramen
to debet ab soluere ip̄m vel de
clarare eū non fore obligatū
maxie q̄n p̄t̄ cōiri dubiū. vtz
obseruacō v̄rgat in p̄iōrē exi
tum q̄ nō obseruacō. Tñ cōn
tria prima q̄n manifesta sunt
p̄ propria auctōitate oītrauēniē
p̄t. **Contra qd̄libet v̄ro iura**

Capitulum **Tercium**

mētum qd̄ respicit rei veritatē
et derogat caritati vel eius per
fectiōni vel disponētib; ad eā
p̄t hō v̄mire p̄pria auctōitate
in casu necitatis. h̄c sentētiali
ter. **Rich. durād; dicit.** Si iu
ramētum est incautum ex eo qd̄
iuras non suffitēter deliberauit
vel illud qd̄ promittebat erat
res indifferens seu parū valēs
vel plus nocens v̄uenti q̄ ex
pediēs vel sicut possunt alie cir
cūstantie inueniri cū iuramētū
que reddūt ip̄m incautum: nō
est tutū qd̄ tale iuramētū inter
mittatur sine auctōitate supe
riōis potētis in talib; dispensa
re. **Quāto p̄ncipaliter iurā**
mentum incautum fit interdū
a coactis et p̄ metum vbi sunt
plures casus. Pri; qd̄ de eo qd̄
cōpulsus p̄ metū iurauit se ali
qd̄ fecūz vel datur. **R. durād;**
di. xxxv. et xxxix. cū tertium
Juramētum promissoriū a est
coactū p̄metū qui cadit i con
stātem viz. a p̄ metum qd̄ non
cadit in ostātem viz. si p̄ mo
modo sic non est obligatoriu
i foro otentio so. qz cogētū non
cōpetit actio contra coactū ut
obfuet iuramētum. R̄ntum v̄
ro ad forū consciētie tale iura
mētum ē obligatoriu. si illud
qd̄ promittitur est licitum et si
iuras consensit in p̄missum qd̄
tumcūq; fuit p̄ metum iustū

coactus. unde si q̄s non implet
q̄d coactus iuravit iuramento
pmissorio. peccat et peccat mor-
liter nisi talis sit coactus p me-
tū cadentem in cōstantem viz
fuerit p habentem potestatem ab
obligacōe absolut⁹ qz p nul-
lo temporalī debet hō facere ali-
quā irreuerentiā dei vel dō sed
hoc fieri nisi impleretur pmissum
nihilomin⁹ talis habet re-
mediū et potest repetere i iudi-
cō quod coactus iuravit et sol-
uit. potest etiam petere ab ep̄o
ut cogat illū absoluerē ipsum
a iuramento. **S**i non potest ad
hoc induci soluat et repetat. qz
licet iuraverit soluerē nō tñ iura-
uit non repetere. **Q**uod si iuravit
etiā nō repetere tunc denūtiat
ecclesie scdm formā euangeli-
cam **S**i peccauerit in te frater
tuus ut ecclia illū opellat ad pe-
nitentiā in q̄ vult absolucō iura-
menti vel restituō male acq̄siti
vel accepti. **I**te pōt iudici denū-
tiare et ille ex officio tenetur aliū
opellē ad restituēdū. **S**i vero
iuravit nō denunciaē iudici ta-
le iuramentū ē illicitum nec obli-
gat. et idē nō obviādū cū ver-
gat in deteriore exitū utpote ex-
istēs contra iusticiā et contra utilita-
tē publicā. **E**t p̄sertim hoc pōt de-
nunciaē dūmō hoc faciat p̄nci-
paliter intencōne salutis etne
Si vero iuramentū pmissorium

fit coactū p metū q̄ nō cadit in
cōstantem virū tūc iuramentū ē
obligatorium in foro cōscie for-
tiori racōe q̄ fit iuramentū coa-
ctū p metū cadētē in cōstantem
viz a iterū i foro cōtencōso. qz
fm iura talis metus nō iudica-
tur sufficiens ad aliquid cū iura-
mento pmittēdū. **E**t sic appar-
et qd sit dō de coactōe ad pmiss-
orium iuramentū **A**ug⁹. in h̄mōe
de p̄uio sic dic. **S**i q̄s coact⁹
p vita redimēda. vel q̄libet cā
vel necessitate p̄iurat. qz plus cor-
pus q̄ aīa; dilexit. tres q̄dige-
rimas peccat ali⁹ iudicat tres
ānos vñū in pane et aq̄ **E**x q̄ se-
q̄tur qz ille q̄ nō intēderet solue-
re qd coact⁹ pmitteret cū sciē-
ter falsū iurar; teneretur ad pe-
nitentiā illam de rigore **S**i de as-
sertorio seu p̄batio iuramen-
to ē secūdus casus. vbi dicēdū
qz quicūqz faceret iuramentū as-
sertorium iurando falsū vel incau-
te sic peccaret iurando et periu-
riū incureret; et ad hoc fatēdū
nullus cogi pōt. si tñ q̄s oppo-
sitū faceret ex metu tūc coactō
excusaēt a tāto s; nō a toto qz
ad peccādū nulla coactio fieri
potest sufficiens libero arbitrio
nam omne malū pene sustinē-
dū foret a quolibet anteq̄ mi-
nimo peccō peccare deberet **E**st
ei minimū peccm mai⁹ oī malo
pene p̄scise. vñ qñ seruus iurat

Secundum Preceptum

aliquis falsum vel illicitum domino cogente. ambo sunt periuri. nolite ait christus timere illos qui occidunt corpus. **¶** Utz vero iste peccet qui inducit hominem ad iurandum que probabiliter credit periuraturum que est tertius casus vel sic recipit ab eo iuramentum. **¶** scdm thomam bonauenturam et richardum. Inducens alium ad iurandum. a hoc facit sic persona publica et scdm ordinem iuris. a hoc facit non tanquam persona publica. sed priuata. **¶** Primo modo si quis inducit alium etiam precipiendo ad iurandum quod iuris credat eum iuraturum falsum non peccat quia facit illud quod ex officio tenetur facere. unde non tantum dicitur illum ad iurandum compellere quod pars aduersa que hoc petit a iudice. si autem iste qui inducit ad iurandum sit priuata persona a publica non tam hoc facit ut persona publica. puta contra ordinem iuris peccat mortaliter. quia talis est scienter proximo suo contra peccatum mortalis et sic spiritualiter homicida propria anima et alterius necesse cui gladium periculi tradit. **¶** Exemplum refert augustinus in sermone quodam. **¶** Quod quidam fidelis innocens rem accomodauit cuidam qui ille reddere negauit. **¶** Compulsus ergo per accomodantem iurare peierauit et alter rem perdidit. **¶** Cui rapto in nocte ipsa iudex

Capitulum Tertium

ait. Cur prouocasti hominem iurare que sciebas falsum iurare. Ille respondit. quia rem meam negauit. et iudex. **¶** Melius erat ut rem tuam perderes quam ut animam eius perurio perimeres. prostritus igitur tam grauius cecidit ut in dolo uigilantis plagarum uestigia apparent. sed indultum est ei postquam emendatus est. **¶** Ideo idem augustinus in sermone de decollatione iohannis baptiste. **¶** Ille qui hominem prouocet ad iuramentum et scit eum falsum iuraturum vincit homicidam quia homicida corpus occisurus est ille animam. primo duas animas. **¶** Italis qui alium perierare percurat debet penitere. xl. dies in pane et aqua et vii. annos sequentes et nunquam debet esse sine penitencia. **¶** xxij. q. v. **¶** Si quis se. **¶** Quomodo principaliter iuramentum iacutum sit a dolosis de quo dicit thomas in summa sic ar. vii. **¶** Et in scripto quod iurans simpliciter sine dolo in foro conscientie non tenetur nisi secundum suam intentionem. **¶** In foro autem otentioso obligatur secundum quod uerba omniter solent accipi. **¶** Si autem dolose iuratur seruari debet secundum sanum intellectum illius cui iuratur. **¶** Et licet ratione iuramenti non obligetur nisi secundum suam intentionem. **¶** Tamen tenetur ad hoc ut alius ex tali dolo non ledat. **¶** Et hoc fit quando secundum intentionem recipientis

f impletur. **D**ubitatū cū p̄ dicta p̄mo vtrū iuramentū possit dispēdari a p̄ quē. **h. th. 2. 2. q. lxxxix.** In iuramētis promissorijs dispēdari pōt sicut 7 i votis. qz in aliquo casu potest esse illicitū vel nociuū iuramentū. siue id qd iuratur et p̄ oīs nō ē debita materia iuramētū. Et ideo nōndū qz illud qd cadit sub iuramento promissorio aliqn est manifeste r̄pugnās iustitie utputa qz ē peccatū v̄l maioris b̄i impeditū ut ne itret religionem 7 tale iuramētū dispensacōe nō indig; . **Q**nqz aut aliquid iuramēto promittitur de quo dubiū est vtrū sit licitū vel illicitū proficiū vel nociuū aut simpliciter. aut i aliquo casu 7 in hoc pōt quilibz ep̄s dispēfare. **Q**nqz v̄ro promittit aliquid sub iuramento quod est manifeste licitū a vtile. Et in tali iuramēto nō videtur habere locum dispensacō v̄l omutacō nisi aliquid meli9 occurrat faciēdum ad cōmunem vtilitatē quod maxime videtur pertinere ad potestatem pape quī habet curā v̄lis ecclesie vel etiā absoluta relaxacō. nam ad v̄num quēqz pertinet irritare iuramentum quod a sibi subditis factū est circa ea que subdūtur eius potestati. Sicut pater potest irritare iuramentum puellę. vel

vir vxoris numei. xxx. Durādus dicit ut supra. **D**ubitat. ij. 8 an iurans possit licite obtinere dilacōnem vel absolucōem ab eo cui iurauit. **R**ñsio scđ; thō. vbi p̄us 7 h̄ap. **S**i iuramētū factum est i fauorem dei a p̄ illud homo intēdebat se obligare deo vel cultui dei vel ad pietatis opus. Tūc nō potest absolui ab hōie nisi p̄ omutacōnem in melius ut dicitur de voto ut qz v̄lit intrare religiōem cū socio. ire ad s̄ctum Jacobū cū socio. ire contra infideles cū eo. et sic de dicēdo psalterium simul tūc nō potest absolueri alium inq̄tum cōcēmit dei fauorē vel pietatis opus. sed bene inq̄tū alium tāgit. vnde quasi duo iuramēta sunt ire ad s̄ctum Jacobum. a hoc alter non potest relaxare. Et cū socio ire qd soti9 pōt relaxare. **S**i v̄ro sit i fauorem hōis iuramentum alteri si le sp̄te absolueit. postea nō tenetur. Et idē de dilacōe. a etiā si nō intēdebat se obligare deo s̄ tm̄ hōi nihilomin9 nō pōt absolui ab hōie qn̄ iuratur se aliqd facturū in fauorē dei. Sic si iurassem tibi qz darē ticio. x. florenos i fauorē ip̄i9 tici9 non posses mihi remittere huiusmodi iuramentum. Thomas addit p̄ factis. nisi forte sit interposita condicio sc̄licet; si videbitur illi

Secundum Preceptum

cui promittit vel aliquid tale
h Dubitatur. iij. qñ ille qui au-
dit aliquē aliū iurare falsum et
ipse scit et tacet. an teneatur hoc
manifestare. **h**xc qñtio mouet
ideo. qz dicitur leuic. v. Anima
que audivit vocē iurātis falsū
testisqz fuit. qz aut ipse vidit
aut oscius est. nisi indicauerit
prohibet iniquitatē suā. dicit tñ
thō. in summa. **Et rap.** qz ex q
moyses in predicta auctorita-
te non exp̄ssit. cui hoc esset indi-
candum. sufficit isti ut se ab hoc
peccā vinculo absoluat si iudicet
talibz qui magis possent p̄des-
se qz obesse periuro siue eū cor-
rigendo. siue deū p̄ eo placādo
utputa sacerdotes vel honesti
et discreti p̄res **Et ad hāc** denū-
ciacōnem de talibus personis
satiēdam tenetur quilibz quo-
cūqz viderit aliquē vicinū
p̄cipicō id est peccō cōmittēdo.
Hic soluit questionē istā au-
g. li. qñtio. Sup leuic. xxi. q.
v. hic videtur. Capitu. iij.
Qontra secūndum p̄cep-
tum. non assumes ac-
peccāt adhuc tria ge-
nera peccōz. Primi sūt blasphemie.
Secūdi sūt adiurātes illi-
cite. Tercij sūt p̄ creaturas il-
licite iurātes. de quibz est dicē-
a dū p̄ ordinē. **Cir̄ p̄mū notā**
dū scdm thō. 2. 2. q. xii. qz blas-
phemare ē lōmitati et excellētie

Capitulum Quartum

precipue diuine derogare seu
cōuertiari **Dicitur** lōmitati qz de-
us omnimode bonus est et excel-
lēs. **Dicitur** p̄cipue diuine qz
blasphemia cōmitti p̄t in scōs
et diuina **Sicut** enī deus in s̄c-
tis suis lau datur i q̄tum lau-
dantur opa que deus in s̄ctis
suis efficit **Ita** ex blasphemia q̄
fit in sanctos ex osequēti in deū
redūdat. **Dicitur** deroga-
re. vbi nō nō qz sunt tres quo-
dammodo sp̄s huius peccati blas-
phemie et semp̄ deo derogatur
Vna est cū attribuitur dō qd
ei non cōuenit. ut cū aliqui di-
cūt qñ ipi puniūtur in se veli-
fuis et alij peccōres nō puniūt
taliter. **Ecce** deus est iniustus.
Similit̄ maledicentes deo ut
lulsores ei imp̄cantes q̄ nō p̄nt
deō inesse. **Sicut** qui vllēt de-
um non eē iustum ut peccā eo-
rū non puniret. sicut etiā isti
in inferno satiūt. **Sic** etiā pec-
cant deo attribuētes mēbra q̄
in q̄tum deus non habet. **Et**
p̄i qui deo attribuūt mēbra
que noiari de p̄bo viro essent
verecūda. **Et** pessime qui deo
attribuūt que i eo nō sunt. **Ex**
emplū primi **Iurātes** p̄ caput
dei et p̄ similia mēbra. **Exemplū**
secūdi ut p̄ dei postiora et p̄
alia verecūda mēbra **Itē** simile
videtur qñ quidam a deo pu-
niūtur q̄ dicūt nunq̄d latroes

Secundū**Præceptū**

sum? qđ fecim? vbi hoc meruim?
 m? Cū tñ alias deū sepe graui-
 ter offenderūt. Spēs blasphemie.
 alia est cū a deo r̄mouetur qđ ei
 ouenit ut dicētes deū nō esse
 iustū. deū nō esse verū hoīez deū
 nō esse in eukaristia. deum nō
 eternaliter punire peccatū mortle
 post hanc vitā. Tercia spēs ē. qñ
 creaturē attribuitur qđ deo appo-
 patur ut qđ ymagō det gram. qđ
 creatura aliq̄ putat verbū vel factū
 pronūtiat futura soli deo nota.
Sic cū fū p̄sticōes iterdū fit. **Secūdo**
 nōndum fm̄ thō. vbi prius qđ
 blasphemia fm̄ gen? suū ē peccatū
 mortle. R̄ acō est qđ peccm̄ mortle
 ē p̄ qđ hō sepatur a primo p̄ncipio
 spūalis vite qđ ē caritas dei. vñ
 quēcūq; caritati repugnant ex suo
 genere sūt peccā mortlia. Blasphemia
 autē scđm gen? suū r̄pugnat caritati.
 qđ derogat diuine bonitati que est
 obiectū caritatis. Et iterū qđ est
 contra secundū p̄ceptū. Sūt autē
 fm̄ thō. vbi prius tres grad? blasphemie.
 in derogante enī diuine bonitati scđ;
 tres p̄fatos modos. quidā derogāt
 scđ; solā opimōnē intellectus. alij
 derogāt deo fm̄ opimōnem intellect?
 oiecta qđā affectus seu volūtatis
 detestacōne. Et vterq; modus dicit
 blasphemia cordis si non pro-

Capitulū**Quartū**

dit ad extra. Alij autē primum
 modū vel secundum v̄l ambof-
 lingua produnt et est blasphemia
 oris. p̄ma mala. secūda peior.
 tertia pessima. Et sunt scđm
 genus suū omnes tres gradus
 maxima peccā. Sed dices est
 ne semp̄ peccatum mortle emit-
 tere blasphemiam. cū quidā absq;
 delib̄acōne blasphemēt. **Re-**
ibidē. thō. blasphemia potest
 absq; delib̄acōne ex surrep̄cōne
 procedere dupliciter. vno mō
 qđ aliquis nō adūtat hoc quod
 dicit eē blasphemiam. qđ potest
 contingere cū aliquis subito ex
 aliqua passiōe in v̄ba ymaginate
 prorūpit quorum significacōnem
 non confideāt. Et tūc est peccatum
 veniale et ideo non habet p̄prie
 racōnem blasphemie. alio mō
 quādo aduertit hoc eē blasphemiam
 cōfideras significata verborum
 tūc nō excusatur a peccō mortli.
Sic nec ille qđ ex subito motu
 ire aliquē occidit iuxta se sedē-
 tem. **Tercō** nōndum qđ pro
 vitādo huiusmōi peccō quicq;
 mala blasphemie sūt ostendāda.
P̄rio ecclā hoc peccm̄ multū
 punit. **qđ. xxij. q. v.** talis qđ iurat
 p̄ caput dei. aut p̄ capillos eius
 aut aliquid huiusmodi dices
 quasi deus scđm diuinitatem
 talia habeat. **Si** cleric? est
 debet depōm̄. si vero est laicus

Secundum Preceptum

anathematisai qđ scđm bōuē.
 in. iij. di. xxxix. intelligēdum ē
 de illis qui turpiter et irreuerē
 ter nomnāt mēbra xpī et quo
 dam exquisito modo iurandi
 diuidunt eum mēbratim et po
 tissime qui iurāt per ei⁹ mēbra
 que etiam in nobis wrecundū
 est nominare. Et essent p illis
 a p̄sidentibus religiosis et secu
 laribz grauissime puniēdi. Idē
 uidetur etiā intelligendū de hīs
 qui de uirgine benedicta et sā
 ctis dei iurādo ihoneste loquū
 tur. Aut qui aīas suas demoi
 bz deuouēt vel alia dicūt horrē
 da. Secūdo detestabile ē hoc
 vitium qz peius est periurio. vñ
 glō. sup illud ephē. iij. Blas
 phemia tollatur a uobis. dicit
 peius est blasphemare q̄ peie
 rare. Qui ei pierat idē falsum
 iurat nō dicit aliqd vel sentit
 aliquid falsū de deo sicut blas
 phemus. Sed adhibet testē
 tan q̄ sperans qz deus sup hoc
 nō testificetur p aliquod eui
 dēs signū. vñ de pene periurio
 debite etiā isti blasphemus debe
 rentur de iustitia. Tertio ē de
 testabile qz blasphemā ipon
 derat homicidio. vñ tho. ibidē
 dic. Homicidiū et blasphēia
 si cōsiderētur scđm obiecta in
 que peccatur maximū est blas
 phemia qz est directe pccm in
 deū. homicidiū aut in primum

Capitulum Quartum

Si aut cōsiderētur scđm effe
 ctū nocēdi sic homicidiū ipon
 derat. plus enim nocet homici
 diū proxiō q̄ blasphemā deo
 qui non moritur. Tñ qz blas
 phemus intendit nocumētū
 inferri honori diuino simplici
 ter grau⁹ peccat q̄ homicida
 p̄mū tñ locū tenet homicidiū
 inf peccata i proximū cōmissa
Quarto est detestabile qz hic
 a deo et a seruis dei morte sepe
 punitum reperim⁹. vñ de leuic.
 .xxiii. Fili⁹ rixās cū alio quo
 dam et blasphemans deū capi
 tur in carceatur. Et de qz p moy
 sen rñfū dedit qz lapidari de
 beret et statū lex s̄rita est. Quī
 blasphemauit nom̄ dñi mor
 te moriatur. siue ciuis siue pre
 grinus fuit. Item refert vñcē
 ei⁹ in speculo historia. Qđ rex
 frātie philipp⁹ quicumqz p̄ce
 pit in tabna vel alibi hoīem ec
 militē blasphemasse eū s̄bmer
 sit et de hoc edictū firmum po
 steris ante mortem suā reliq̄t
Quinto hoc pccm est detestabi
 lissimū qz p̄rium est oim dā
 natoꝝ. vñ de dic glō. sup illō
 apoc. xvi. Estuauerūt hoīes
 estu magno et blasphemauerūt
 nom̄ domini habētis p̄tātē su
 p has plagas. In inferno in q̄t
 positi q̄ uis sciant se p merito
 puniri dolent tamē qz de⁹ tātā
 potentiā habeat qz plagas eis

infert. hoc autē ē dicit thō. blas-
phemia. Et credibile ē q̄ post
resurrectionē erit eis etiā vca-
lis blasphemā. **C**ir. ij. vicz ad
iuracōez nōndū scdm thō. 2. 2.
q. lxxix. q̄ ad iurare nō ē aliū
ad iurādū iducere. s̄ ē p̄ quan-
dā similitudinē iuramētī a se indu-
cti aliū ad aliquid agēdū pro-
uōre. Pro cui⁹ declaracōe adū-
tendū q̄ ille qui iurat iuramen-
to promissorio p̄ reuerētā diu-
ni noīs q̄ ad confitōnē sue
promissionis iducit. seipm ob-
ligat ad faciēdū quod promit-
tit q̄ est seipm immobilit̄ or-
dinare ad aliquid agēdū. Si-
cut autē hō seipm ordinare pōt
ad aliquid agēdum. ita etiā ⁊
alios superiores quidē dep̄can-
do. inferiores autē impando. Cū
igitur vtr̄q̄ ordinacō p̄ aliq̄
dīmū cōfirmitur est ad iuracō. Et
fieri pōt. ad quōq̄ genera rerū
ad dēū. ad subditū sibi hōiem
seu ad se. ad proximū eq̄lē. vel
superiōrē. ad demonē. ⁊ ad crea-
turā irrōlē. s̄ diuisimode. p̄mo
enim cū hō sit dñs actiū suoz
nō autē dñs eoz q̄ ab alio sūt
āgenda. idō sibiip̄i pōt necita-
tē imponere p̄ dīmī noīs iuoca-
cōnem. non autē hanc necitatē
pōt alijs imponere nisi sibi sub-
ditis quos pōt ex debito p̄stiti
iuramētī opellere. Si igitur ali-
quis p̄ iuocacōez diuini noīs

vel cuiuscumq̄ rei sacre alicui
non sibi subdito adiurando ne-
cessitatem agendi aliquid im-
ponere intēdat sicut imponit si-
bi ip̄i iuracō. talis adiuracō illi-
cita est. quia vsurpat potesta-
tem in aliū quā nō habet ⁊ cū
mittitur opellere quodāmō. Tñ
p̄pter aliquā necessitatem qui
sunt superiores. suos inferiores
tali genere ad iuracōnis cōstri-
gere possunt. Et idō p̄ncēps
sacerdotum ut origē. dicit sup̄
math. i. x. sum illicite adiurānt
p̄ dēū viuium. q̄ subditus eius
nō fuit. Si v̄ro adiurās inten-
dat solūmodo p̄ reuerētā diu-
ni noīs v̄l alicuius rei sacre ali-
quid ab alio obtinere absq̄ ne-
cessitatis imposicōe. talis adiu-
racō licita ē respectu quozūlibet
Et sic adiuram⁹ dēū dicendo p̄
passionē ⁊ crucem tuam libera-
nos. Si sicut hōiem. demonē.
⁊ angelū. a sic p̄t. se cū ⁊ ter-
tū. Est enim mod⁹ adiurādi sic
duplex vnus p̄ modū opulsi-
onis ⁊ est illicitus ad equalē et
superiōrē de quo in p̄mo. Se-
cūdḡ ē p̄ modū dep̄cacōis vel in-
ductōis ob reuerētā alicui⁹ sa-
cri. **Q**uō igit̄ demō possit a no-
bis adiurari licite vel nō. s̄. q̄
nō licz demōes adiurare p̄ mo-
dū b̄uolētīe dep̄cacōis seu in-
ductōis. quia ille modus vi-
detur ad quādā b̄uolētā vel

Secundum Preceptum

amicitiā pertinere q̄ nō lic; ad
 demones vti. a sic nigromāti
 ci vtūtur adiuratiomb⁹ ⁊ iuo
 cationib⁹ vli cantacōibus de
 monū ad aliquid ab eis obti
 nēdum adipiscendū vel ad di
 scendū. **S**ecūdo aut adiuraci
 omis mō vic; q̄ ē p opulsiōne
 lic; nobis ad aliquid vti ⁊ ad
 aliquid non lic; possum⁹ ei de
 mones adiurādo p virtutē di
 uini nois tanq̄ inimicos r̄pel
 lere ne nob noceant corporali
 ter vel spūalit̄ scdm ptatē; da
 tā a xpo scd; illud luc. ix. Ecce
 dedi vobis ptatē calcādi sup
 serpētē ⁊ scorpiōes ⁊ sup oēs
 virtutem inimiciā nihil vobis
 nocebit. **E**t mar. vltio **I**n noi
 ne meo demonia ciciēt **E**t ratio
 istius est qz demones in euz su
 huius vite nobis adūsarij cō
 stituūtur. non aut eoz actus
 nostre dispositioni sub dūtur
 sed dispositiōni diuine ⁊ sācto
 rū angeloz. scdm aug. 7. iij. li.
de trin. **N**ō tñ licitū est demo
 nes adiuāre ad aliquid ab eis
 ad discendū vli etiā ad aliqd
 p eos obtinēdū qz hoc pertine
 ret ad aliquā societatem cum
 ipis habēdā. **V**nde crisos. sup
 illud obmutescē ⁊ exi ab eo di
 cit. **S**alutifer hic nobis dog
 ma datur. ne credamus demo
 nib⁹ q̄ tuncūq; denūtiēt veri
 tatem nisi forte ex spēiali isti

Capitulum Quartum

ctu vel reuelacōe diuina aliq̄
 sācti ad aliquos effect⁹ demo
 nū opacōe vtantur. **S**icut de
 btō iacob o legitur qz p demo
 nes fecit hermo genē ad se ad
 duci ⁊ sic pat; iiij. **E**x predi
 ctis seq̄tur pmo qz nulla alta
 potestas h; demonem cogere
 nisi diuina. angelica ⁊ huma
 na non ex natuā sed ex grācia
 ⁊ virtute diuina. **E**t racō ē qz
 non est potestas sup terrā que
 ei cōpetur qui factus ē ut nul
 lum timer; ut dicitur iob. xli.
 vnde glō. ibidē **O**mnia hūana
 superat ⁊ si meritis sāctoz sub
 iaceat. **E**xēplū ē de mltis sāctis
 nec obstat illd̄ thob. vi. qd̄ ra
 phael thobie iunior dixit qz fu
 mus pticule cordis piscis posi
 ti sup carbones ext̄minar; om
 ne genus demomio ⁊ fumus ei
 hoc non fecit ut dicit mco. de li
ra qz res corporalis non imp̄mit
 in rem pure spūalem. sed p fu
 mū desiḡbatur virtus expulsi
 ua merito r̄ia thobie q̄ fuit vir
 tus orationis thobie. cui⁹ mei
 to raphael expulit demonē. sa
 ram liberando ppter qd̄ dicitur
 ibidem. raphael ap̄hēdit de
 monē ⁊ ligauit eū in superiorib⁹
 egypti. nec obstat illud. i.
re. xvi. vbi ad citharisatioēm
 dauid spūs mal⁹ in saul q̄euit
 qz non fuit lib̄atus saltem ut
 demon non redir; sed melius

habebat virtute diuina immediata vel mediatis angelis sanctis ex merito dauid qui laudes diuinas in cithara canebat pro salute saulis sic et facti de uocacionibus? Melodia autem cooperabatur ad deuocionem. Sicut et quarti regum .iiij. Helizeus fecit adduci psalterium ut mens eius in deum eleuaretur. non tamen melodia in demonem agebat. Item naturalis dispositio melodia bona potest facere et mala imminuere ratione quorum demon minus poterat vexare. de qua materia plenius reperies libro .v. in dialogo de formicis. Secundo patet ex profatis falsitas quorundam librorum in scriptis nigromanticorum et exorcismorum que per talia caracterisata demones se putant cogere et vexare seclusa virtute diuina non attendentes illud cristum Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in ieiunio et oracione. per enim ieiunium secundum beatam corpus. et per oracionem spiritus leuatur ad deum ut calcet demonia. Tercio sequitur quod exorcismi quidam deberent exariari per litros an aliquid superstitiosum continerent tunc enim non essent admittendi ne posteriora peiora fierent prioribus. Sicut exemplum ponit gregorius .li. i. dialogo de quadam per demonem obliuiscita post coeptum ecclesiam intrate et cum sacerdotis cuiusdam iuua-

men nihil iuraret. ad incantatores eam duxerunt cognati et legio in eam intravit. Quinto habet an liceat adiurare irrationalem creaturam. Respondit theobaldus. Adiuratio que quis utitur ad irrationalem creaturam potest intelligi dupliciter vno modo ut ipsa adiuratio referatur ad ipsam creaturam irrationalem secundum se. Et sic vanum esset irrationalem creaturam adiurare cum non intelligat locutionem. Alio modo ut referatur ad eum a quo irrationalis creatura agitur et mouetur. Et sic dupliciter adiuratur irrationalis creatura. vno quidem modo per modum deprecationis ad deum directe quod pertinet ad eos qui diuina inuocacione miracula faciunt. Alio modo per modum compulsionis que refertur ad dyabolum que in nocumetum nostrum utitur irrationabilibus creaturis. Et talis est modus adiurandi in ecclesie exorcismis per quos demonum potestas excluditur ab irrationabilibus creaturis. Circa .iiij. a liceat per creaturas iurare. secundum gregorium super math. .v. Jurare per creaturam que dupliciter contingit. Primo ipsa; tanquam aliquid diuinum in se loquatur. et sic stricte putatur iurans canon .xxiiij. in duobus locis. Et etiam sic quis per iurium committeret mendacium per creaturam iurando ut ibidem dicitur. Secundo contingit iurare per creaturam iuramentum tanquam per rem

Secundum Preceptum

vilem continendo. p̄mū p̄tinēz ad infidelitatem a semp̄ ē peccatum sicut a secūndum q̄d p̄tinēz ad dolositatē. **Tercō** dēum qui in ip̄a creatura p̄fidet tanq̄ testē inuocādo ⁊ sic ioseph iurauit per salutem pharaonis **gen̄. xli.** Et eccl̄a iurat per sancta euāgelia. **Quarto** ostingit iurare p̄ creaturaz tanq̄ eā ad ysum quē iurās inde sperat deo impignorādo. Et sic fit iuramētum execratoriū. ut testis ē in deus in animā meam. **Tercō** a quarto licitum esse p̄t ut sup̄ tactum fuit. **Capitulu. v.**

Qontra secūndum p̄ceptum. non assumes a c̄ peccat etiā vota fr̄a gē a tes. **Vn** de voto primo vidē dum ē quid sit. **Secūdo** quātum peccm̄ sit infringere votum **Tercō** de eius dispensacōe **Rū** tum ad primū nōndum sc̄dm̄ m̄gr̄m̄ in. iiii. di. xxxviii. ⁊ thō ⁊ alios theologos. **Qd** votū est cōceptō sp̄tanea melioris p̄positi aīmi dēliberacōe dō vel sanctis eius fir̄ta cū intencōe se obligādi. **Pro** cuius intellēctū nōndū q̄ ad licitū ⁊ cōpletum votum plura exiguntur q̄ tangūt in descriptiōe eius. **Primo** est conceptio alicui⁹ a sp̄sācto in intellectu sc̄a. **Secūdo** exigitur q̄ nō sit de malo **Rā** prope. sup̄tum votum nō

Capitulum Quintum

p̄t eē de malo ibi meliois vbi presuppōnitur q̄ sit bonū. malum enī p̄ci⁹ nos deordīnat a deo. votum enī non ē vinculu īm̄q̄tatis. vnde ysid̄. **In** malis promissis rescāde fidē: in turpi voto muta decretū. vnde iudei plures q̄. xl. qui vouerunt se neq; māducaturōs neq; bibituros donec occiderēt paulū actu. xxiiij. **Male** uerūt. **Tertio** exigitur q̄ non sit de necō a nobis alias fidē q̄ meliois ad bonum enī necōm̄ puta q̄d alias est p̄ceptum nobis obligamur ex alterius auctōitate ⁊ hoc proprie nō p̄tinēz ad votum cui⁹ obligacō ē ex meā voluntate. v̄z tñ ut dicit durādus q̄ ad idē p̄t quis obligari pluribus obligacōib⁹. ideo n̄l prohibz quin ad illud ad q̄d obligamur p̄ p̄ceptum ex alteri⁹ auctōitate obligemur etiā p̄ votum ex propria vlūtate. **Vnde** firmit̄ tenendū ē q̄ uues cōtinētaz ⁊ cōmitēs adulteriū v̄l simpliciē fornicacōe; peccat dupliciē. vicz p̄ccō adulteriij vel fornicationis a n̄lomin⁹ fractōe voti. q̄uis illud votū sit large ⁊ iproprie dictū. **Quia** votū proprie dictū ē solum de hīs q̄ sūt in hōmis libertate. **Quarto** exigitur q̄ nō sit bonū indifferēs q̄ tale ut sic non ordīnat in deū **Itē**

q̄ nō sit de minori bono. ibi melioris boni. **Racō** ē q̄ min⁹ bonū respectu maioris boni habet racōnem mali et ideo nō pōt eadere s̄b wto inq̄tum est impedim maioris boni. **Quinto** exigitur q̄ sit concep̄cō libera. ibi sp̄tanea. **Ex** q̄ pat; q̄ possint wuere q̄ q̄libet pōt wuere ea que sunt in sua libtate et ea i q̄ bus ē sui iuris. **Vnde** impubēs serui religiosi clerici et uxores in quibusdā non possunt wuere

b **Sexto** exigitur deliberācio ibi ai deliberācōe et additur ad dīa; wto et q̄ hūt ex surrepcōe in q̄b; non inuenitur plena racō wti. an aut deliberācō ad wtu exigatur **dic. rich.** **Wtu** dicitur a wleō. **Vnde** sicut in nob ē duplex welle sc; plenum qd est deliberatim et semiplenū qd ē welle ex surrepcōe. **Sic** etiā est duplex wtu quoddam habēs plenā racōem wti. et quoddā surrepticiā siue semiplenā et de racōne p̄mi est q̄ sit factū ex deliberācōe nō aut de racōe secūdi. **Tale** em̄ potest fieri ex surrepcōe et quia nō habet plenā racōnem wti. ideo nō obligat de necessario sed tm̄ de congruo. **exti** eod̄ wniētes et exti de iur. ad nīam. **Et** ideo wrire cōtra tale wtum etiā ppria auctoritate nō est peccatū mortale

Septimo dicitur deo vel factis

eius. q̄ nō est ad huiem pprie **vnde rich.** dicit q̄ de forma wti est ut fiat deo. extra. e. ti. magne. c. i. **Racō** est q̄ homo in wto obligat se ad faciendum ali quod bonū. nulli aut ali; a deo potest homo de iure obligare se totū quia sibi soli cōuenit de iure potestas sup huiem totū et nullus potest recipere de iure obligācōnem nisi cōueiat ei de iure potestas in illā rē et ideo soli deo potest fieri wtu pprie loquēdo de wto. quia tamē salus totū? hōis multum promouetur p̄ orācōes factoz et illd̄ aliquo mō possum? sed nō plene qd impetrare ualemus. sc̄is aliquo mō cōueit ptās sup hōminē totū et ideo pōt fieri eis aliquo mō wtu. non tm̄ plene racōe; habēs wti. **Ixc rich.** **O**ctauo dī firta animi sc; deliberācōne. **P̄mo** em̄ exigitur deliberācō. **Secūdo** p̄positū wlitatis qd exigit deliberācōe; **Tercio** ex p̄posito p̄cedit p̄missio in q̄ p̄ficatur racō wti. quā p̄missionem seu firmitatē thō. sic declarat. wtu quādā obligācōem impōt ad aliqd faciēdū vel dimittēdū. obligat aut hō se hōi ad aliqd p̄ mod̄ p̄missiōis q̄ ē racōis act⁹ ad quā p̄tiet ordinare. sic em̄ hō iperādo vel dep̄cādo ordiat quod amō qd sibi ab alijs fiat **Ita** promittendo

Secundum Preceptum

ordiat quid ipse pro alio facere
debeat. **S**i promissio que homini fit
non potest fieri nisi per verba vel que
cumque alia exteriora signa. deo
autem potest fieri promissio per solam in-
teriorum cogitationem. Quia ut di-
citur **1. re. xvi.** **D**ives videt ea
que parent. deus autem intuetur
cor. **1. re. thō.** Aliquod ut gora nui
xxx. Addunt intentione obli-
gandi se ad adimplendum promissum
dicentes ex nuda promissione
et ex deliberatione facta non
obligari promittentem. Sola
enim deliberatio non firmat promissi-
onem. quam ad dicitur **rich.** non
probare videtur. **D**ubitat
an expediat vouere. **1. re. rich.**
vouens autem vouet bona quorum
observatio videtur per abilitatem
proporcionata inferioritati sue spe-
ciali. aut improporcionata. Pro-
modo expedit homini vouere quod per
hoc amplius firmat voluntatem
suam in bono et excludit a se per
magna parte libertatem malefa-
ciendi et facit actum virtutis la-
trie et ideo vouendo meretur pro-
pter quod vouet. unde ps. Vouete
et reddite domino deo vestro
Secundo modo non expedit nec
licet quod tale votum non haberet dis-
cretioem comitem. cum per hoc vouens
magis se videatur illaquare quam
augere securitatem de sua salute.
Simile dicit **thō. 2. 2. vbi pri-**
e us. **D**ubitatur an melius sit

Capitulum Quintum

aliquid facere ex voto quam sine vo-
to. **1. re. thō.** ibidem quod sic triplici
de causa. **P**rimo quod vouere est
actus latrice que est nobilissima
virtus. illud autem quod imperatur
a nobiliores virtute melius est
et magis in eitorium. **S**ecundo
quod qui vouet. potest se deo subicit quam
qui non vouet. **S**icut qui daret
arborem cum fructu quam qui daret tantum
fructum. ut dicit ansel. unde et
promittentibus gratie augentur
Tercio quod per votum voluntas im-
mobiliter firmitur ad bonum. **F**ace-
re autem aliquid ex voluntate fir-
mita ad bonum pertinet ad perfecti-
onem virtutis ut patet per philosophum
1. ethicorum rich. rationem assignat
dicens sic. Cum deus acceptet opus
propter operantem tanto magis ac-
ceptat opus quanto est ab homine
ad eius seruicium specialius de-
dicato. **S**ed ceteris paribus
idem cum equali scientia caritate et leticia
specialius dedicatur homo ad dei
votum per votum quam sine voto. nam vo-
tum ut dicitur **pe. de palu. in. iiii.**
Non est periculosum de sua natura
sed ex culpa non fatiens ideo ex-
pediens est vouere. **E**t licet melius
sit non vouere quam promissa
non reddere. tamen melius est vouere
quam non vouere. **S**icut melius
est baptisari quam non baptisari
et tamen melius est non bapti-
sari quam postmodum retrosum
conuerti. **D**ubitatur an peius sit

f

Secūdum**Preceptū**

de eo qd̄ wuit licite alias non
cōpletur q̄ wtū. n̄ q̄ non vult
frāgere wtū nunq̄d talis me
retur. **R**nsio sc̄dm ansel. li. de si
militudib? q̄ plus talis mere
retur q̄ simile fatēs non ex w
to. **E**t exēplificat de vulnerato
cauterisādo qui timēs absessio
nem malarum carnum ne vio
lēter medicum ledat se sponta
nee iubet ligari quem cum vze
re medicus incipit. incipit tur
bari ligatus. 7 nolit velit resci
ditur putridū rēcedēte passiōe
grās tā ligatoib; q̄ medico re
fert. **D**ic̄ etiā p̄. de pal. talis ad
huc plus mereter ceteris pari
b; q̄ si sine wto hīe facer; **P**ri
mo quidē q̄ bona volūtas suf
ficat ad meritū sc̄dm bern̄. vnde
a principio q̄n wuit 7 non sol
uit tātum meruit quātum q̄n
sine wto soluit 7 hūic merito
sup additum est meritum iusti
tie quo vult facere qd̄ p̄misit.
Secūdo q̄ licet sit tristitia in
hoc q̄ wuit a quedam nolun
tas tñ in soluēdo qd̄ wuit a in
vnerando wtum est volonta
riū. **T**ertio etiam videtur q̄
non demeretur in hoc q̄ vll;
nō wuisse. quia sicut a princi
pio non tenebatur wuere sic
wto ex post facto tenebat sol
uē vel dato q̄ p̄tē de bono sit
sibi peccatum tñ nō p̄pter hoc
impeditur quū volendo bonum

Capitulū**Quintū**

mereatur maxie si sint diuerfi
actus. **N**ūc secūdo vidēdum
est quomō wtum lig; vbi p̄
mo nō ndum q̄ wtū ligat ad
fatēdum rem possibile. vñ deu.
xxiiij. **C**ū wtū wueris dño deo
tuo non tardabis reddere. q̄
requirit illd̄ dñs deus tu? **R**a
cō est sc̄dm th̄. quia ois p̄o
missio licita facta cū intencōne
obligandi se a cū de liberacone
Si acceptetur ab eo cui fit ob
ligat promittētem. non tñ ex
p̄cepto legis diuine. sed etiam
legis nature. sed wtum licitū
est huiusmōi promissio a oēs
talem promissionē recipit deo
ergo ac. **D**icitur nōnter possi
bilem. q̄ sc̄d; **th̄. m. iiii.** **Q**uic
quid wtū impediret si presen
ess; dum wuetur etiam aufert
obligacionem wto facto. vñ
si wuetur possibile iā a fit idē
postea impossibile nō obligat
pro q̄to ē impossibile. ut si di
ues wueret cōstruere ecclesiā
qui de pauperatur postea ut in
fra dicetur. **S**ecūdo nōndum
sc̄dm th̄. vbi prius q̄ wti fra
ctio p̄pria autoritate est. semp
peccatū mortale nisi forte sub
ess; racōnabilis causa 7 tūc nō
poss; haberi recursus ad auto
ritatem p̄lati aut dispensantis
aut wtū cōmunicātis. p̄. de na
lude in quarto dis. **xxxviii.** di
cit sic. primo omnis volūaria

Secundum Preceptum

vti fractio ē mōrlis. qz redde
 re est necessitatis qz to ciēs quo
 ciēs fragit. dū tamē assit actus
 exteior a interioz. secus si extei
 or tm. qz pccm p se ē in actu in
 terioz. Et hoc intellige in vo
 to negatio. ut exēpli grā i illo
 qui vult nō bibere vinū. **Se**
 cus in affirmatio puta cū quis
 vuerz ieiunare tunc enī non
 quociens comedit tociēs pec
 cat. h solum secūda vice. tertia
 aūc qz dicitur non: maxime si
 nō ex contēptu sed quasi non
 reputās sibi possibile pl? illa
 die ieiunae paratus ieiunare
 si iā non fregissz patus alia
 die intēg ieiunare p illa. **Se**
 cus si in cōtēptū. puta si oīno
 frustra fregit. aut adhuc fra
 cturus si non fregissz hoc ille.
 de hoc dubia sunt apud docto
 res p̄serti de affirmatio nō ex
 h cōtēptu. **Tercō** nōndū scōz
 eūdem thō. in materia de iura
 mēto. 2. 2. ar. viij. **V**otū ex sua
 racōe ē magis obligatorū qz
 iuramentum. saltē p̄ximo p̄sti
 tum ut sic qz obligacō vti cā
 tur ex fidelitate quā dō dēmus
 se; ut ei promissum soluamus
 obligacō aūt iuramenti causa
 tur ex reuerencia quā debem?
 homini ex qua tenemur qz vri
 ficemus illud qd p nomē eius
 promittimus. sed oīs infideli
 tas irreuerētiā cōtin; sed nō

Capitulum

Quintum

cōuertitur illud. videtur enī i
 fidelitas subiecti ad dominū
 eē maxīma irreuerētia a iō w
 tum ex racōe sua magis ē obli
 gatorū qz iuramētum. dī nōn
 ter p̄xio p̄stitū ut sic qz Rich.
 distiguat de iuramēto. aut enī
 fit hōi. ā fit deo. **P**rimo modo
 non ita fortiter obligat sic w
 tum. qz obligacio que fit deo i
 wto est fortior obligacōe q
 fit hōi. **S**ecūdo modo magis
 obligat iuramētum ceteris pai
 bus. **V**otum enī non impōt
 nisi promissionē deo factā ex
 deliberacione cū itēcione se ob
 ligadi. hoc aūt totum impōt iu
 ramētum a addit testimonū
 p̄xime vitatis ad maiorē ohrī
 cionē promissionis. **D**ubita
 tur. i. an wtum sp obliget ad
 obseruanciā siue implecionē;
R. thō. in scripto quic qd fien
 dum wtum impediret si p̄sens
 essz etiā voto facto obligacō
 nē aufert. vnde si aliqd est pos
 sibile cū vuctur qz postea fit i
 possibile tollitur obligacō qz
 tum ad hoc. ut si qz diues vo
 uerz edificare ecclesiā qd post
 modū p̄ficē non possz pauptate
 supueniēte nō obligatur. hoc
 tam sic intelligēdo qz si fcūs ē
 oīno impotēs absolutus ē a to
 to. **S**i aūt ex pte ita qz totum
 perficere non pōt tunc rema
 net solū obligatus ad illō qd

k pōt a nō ad aliud. **D**ubita-
tur. ij. vtz wuēs wtū licitū te-
neat statū soluere ipm **h. fm**
rich. Obligacō wtū caulatur
ex ppria wlūtate a intencōne
vnde **leuic. xxij.** Quod semel
egressum est de labijs tuis obf-
uabis a facies sicut promissisti
dño dō tuo a ppria voluntate
locutus es ex ore tuo. **Et ideo**
si de wlūtate a intencōe wuen-
tis sit obligacō se ad statū soluē-
dum: statū soluere tenetur. **Si**
aut ad certum tempus wl sub
certa condicōe nō tenetur sta-
tū soluere sed nec tardare debet
vltra q̄ intēdit obligare se deo.
Dicitur em̄ ibidem. **Si** wtum
wueris dño deo tuo nō tarda-
bis reddere q̄ requirit dñus
de? tu? illud. a si morat⁹ fue-
ris tibi reputabitur in pccm
willh. rōd dicit. **Cum** aliq̄s ali-
quid wuit sine condicōe wl
tēporis p̄fixione tenetur illud
exequi statū cū potest nisi i wo-
uēdo aliud in mente habuerit
tñ datur ei tēpus ad arbitriū
boni viri ad disponēdum de re
bz sine. **Cōcordat thō.** addens
in scripto q̄ si is qui wueāt in-
trare religionem ex mora circa
disp̄facōnem rerū probabili-
ter timeret perpetuum impedi-
mētum tenetur vlteri⁹ nō dif-
ferre. **Dubitatur. iij.** an wtū
subitum min⁹ sc̄z de liberatū ob-

liget **h. petr⁹ de pal. in. iij. di.**
xxxvij. q̄ wtum subitum non
obligat ad p̄missum. nec ad
peccatū perfectum. nec ad bonū
perfectū. ut puer qui iratus pa-
tri wl mgro wuet v̄suāt intri-
re religionem wl bñ potatus.
Talia em̄ q̄ calore iracundie
fiūt p nō facto haberi debent.
Sed wvū est q̄ sic subito fit
q̄ nō ad sentētiam racōnis q̄
nō req̄rit magnā morā tēporis
peruenit. **Sed** qñ sciēs est qd
iurat wl wuit tūc tenetur nisi
cū eo disp̄setur racōe min⁹ ple-
ne deliberacōis. **Sicut** etiā qui
calore cōcupiscētie inflāmat⁹
aut bñ potatus nō tñ perfecte
ebrius iurat vxōrem ducē. vñ
illa deliberacō tempis wl etati
q̄ sufficerz ad obligādū se dya-
bolo p mōrle peccatum sufficiat
ad obligādum se deo p wtum
a sicut ex ira occidens q̄ ex ele-
ctōe seu habitu nō p̄cessit h̄
ex passione iuditiū racōnis tur-
bāte nō excusatur ex toto qui
fit mōrle sed in parte. **Sciūt**
em̄ in parte quid faceret sic de
wto in p̄posito suo mō. **Du**
bitatur. iij. an solum p̄positū
aliqñ aliquem obliget **h. idē**
ibidem q̄ sic in illo casu qñ quis
intrat r̄ligionem cū p̄posito re-
manendi a deo perpetuo famu-
lādi quod eq̄pollz wto simpli-
ci h̄ nō solemni ext̄. de r̄ligiōe

Secundum Preceptum

Cōsulti vbi dicitur q̄ statū te
 netur ad aliā religionē intrare
 Et quāq̄ non sit ligatus vi
 voti q̄ nō pmisit h̄ solū propo
 fuit tñ ligatur vi statuti in reli
 gione aliqua remanere. **Du**
 bitatur. v. vtz wtum sub cō
 ditione emissum obliget vucē
 te. **h. scō; rap.** Cōdicō duplex
 est: generalis que i vto semp
 intelligit; a illa non existēte
 non ligat. **Exēpli grā** Si deus
 voluit ibi romam si p̄tero.
 alia sp̄alis puta si itrauerō lō
 bardiam ibi ad s̄ctū marcū
 xl si fili; meus fuit liberatus
 & infirmitate visitabo s̄ctum
 iacobū & similia. h̄c cōditio si
 deficiat id est nō existēte non
 obligat ex vto. **Alias sic. xxx**
ij. q. viij. nō solū. ext̄ de cōdicō
ne oppo. vtz. Et hoc intelligat
 vbi tota vti obligatio pone
 batur in euentū cōdicōis aliter
 si alias fuerit cōcausa. xl etiā
 si fecit votum ob cām & publi
 ca & non exp̄ssit causā h̄ vti
Tūc p̄pter cōcausā xl conscie
tiā ut aliā lra hab; & p̄pter scā
dalū tollē dū tenetur implere
ext̄ de vto magne. glō. wil
xl. dic. Cōcausa ē q̄n non tñ
 ex vna cā obligauit se sed etiā
 ex alia. **Exēpl grā** aliq̄s vuit
 q̄ iret ad s̄ctū iacobū q̄ cre
 debat q̄ ibi iueneret fratrem suū
 nihilomin; p̄pter rōmēda

Capitulum Quintum

peccā sua. in hoc casu q̄ uis itel
 lexit fratrem suum decessisse an
 q̄ iter arripere. nihilominus
 tñ ize propter aliā causā tene
 bitur. idē intelligas quotiescū
 q̄ vucet aliq̄s ex duab; cau
 sis vel plurib;. xl sub duab;
 cōdicōibus vel pluribus a
 n̄lomin; intēdit se obligare
 qualibet illarum causarū xl cō
 ditione exstante. **Dubitatur**
 .vi. an wtum sub cōdicōne fa
 ctū que cōdicō non impletur
 p̄pter culpā vouētis sit obli
 gatorū. **h. rich. q. sic. a p̄mi**
tur exp̄sse p̄ casū extra de spon
sa. Sic ex lris. vnde cū aliq̄s
 d̄ouuet aliq̄d sp̄ale obsequi
 um si a peccō de q̄ tēptatur p̄b
 uauit eū. si incidat in illō pec
 catum nihilomin; tenetur im
 plere wtum. q̄ q̄ d̄ eū non
 p̄seruauit ab illo peccō stetit p̄
 eū non p̄ d̄ū q̄ illū a peccō illo
 p̄seruauit si ille voluiss;. **Du**
bitat. vij. esto q̄ aliquis hor
rēs cōmittere aliq̄d magnum
scel; q̄d nūq̄ intendit cōmitte
re. vucet q̄ si cōmittat intra
bit aliquā religionē quā non
vlte h̄ hor; intrare. a postea il
lud scelus cōmittit. nūq̄t tene
tur intrare religionē. h. rich.
sup. iij. di. xxxvij. q. sic. q̄ v
tum s̄b cōdicōne factū de re bo
na & p̄pter finem bonū ē obli
gatorū exstante cōdicōe siue

illa condicio sit bona siue mala
 q ut alias tenui. **D**ubatur
 viij. an votum de nō uuedo ali
 quid nisi illud qd̄ uuetur exp̄
 matur. uerbo dicto. uel scripto
 sit obligatoriu. **R.** q̄ sic p̄ asta
 xā li. i. c. de wto Ita q̄ si postea
 uueat a wto suum uerbo uel
 scripto non exp̄mat peccat. nā
 tale wto ē bonū q̄ p̄ wto ex
 p̄ssionē in uerbo uel scripto ha
 betur de wto facto et̄ior cogni
 cō a p̄cauetur in uuedo p̄cipi
 tacō quoz utruq̄ est bonū. ni
 hilomin⁹ tñ uidetur q̄ teneat
 illud wto si alias sit licitum
 q̄ cū uuere sit bonū a sp̄sā
 cto cōsultum p̄ illud p̄s. **V**oue
 te ⁊ reddite dño deo v̄ro. ideo
 wto de nō uuedo non obli
 gat. vñ wto de quo p̄posita
 est questio nō obligat ad nō
 uuedū s̄ obligat ad exp̄men
 dum p̄ uerbu uel scriptū si con
 r tingeret emittere wtu. **D**ubi
 tatur. ix. vtrū wto factū sub
 condicōe inhonestā sit obliga
 toriu stāte condicōe. uerbi grā
 Aliquis uuit se p̄regriatur
 ad s̄ctū iacobum ut prospere
 tur in furto. h̄icid̄io. uel adul
 terio. **Q**uezitur post q̄ cōmisit
 furtū. adulteriū. uel h̄icid̄ium
 uel simile utz teneatur p̄gria
 ri ad s̄ctū iacobū. **R.** astax in
 fūma ubi prius q̄ nō. **S**i durā
 d̄ qd̄li. iij. q. penultia distm

guūt. hoc in q̄t ḡnalit̄ est uerū
 q̄ condicō que est cōtra naturā
 cōtractus tollit cōtractū a fact
 ip̄m esse nullū q̄ includit oppo
 sicōem ad cōtractū. **C**ondicio
 aut̄ inhonestā q̄ est cōtra natu
 rā cōtract⁹ p̄missionis uel ob
 ligacōis p̄t esse inhonestā du
 pliciter. q̄ q̄nq̄ ē inhonestā a
 illicita nō solū in se s̄ ec̄. in ha
 bitudie ad illud qd̄ p̄mittitur
 uerbi grā. si aliq̄s dic̄. sic p̄mit
 to deo q̄ si possum p̄petrare h̄i
 cidū ego i grāz actōe; dicit̄ fa
 ctā missā; solēnē. q̄nq̄ wro ē in
 honestā i se s̄ nō in habitudie ad
 p̄missum uerbi grā. si q̄s dicat
 sic p̄mitto q̄ si cōtingat me pe
 care ieiunabo ut d̄mittatur in
 pecc̄m cōmissum. si p̄mo mō est
 inhonestā wtu nō ē obligatoriu
 q̄ ē cōn naturā p̄missionis uel
 cōtract⁹ ⁊ p̄ cōns tollit obligati
 one; **E**t tale wtu nō p̄t imple
 ri sine detrimēto salutis q̄ illd̄
 qd̄ p̄missum ē redditur illicitū
 ex circūstātia in fōrte in uue
 do a soluendo. q̄ si q̄s soluat ut
 obligat⁹ ex cōdicōe ⁊ cōdicō nō
 in fōrte sic illico optz ut soluat
 ex motio illicito ut p̄t; in titulo
 qd̄ ē pecc̄; si secūdo mō uic; q̄ cō
 dicō inhonestā nō sit cōn natu
 rā cōtr̄ct⁹ tūc exstāte cōdicōe w
 tu ē obligatoriu. **R**ich. t; ec̄. in
 ij. mēbro q̄ nō lic; ut uueas se
 ieiunatur⁹ si occidat inimicū suū

Secundum Preceptum

Dubatur. x. ut si quis vo-
luntate de carnibus non comedere
dis et infirmetur ita quod a medi-
cis dicitur quod est in periculo in-
firmetur? uiscatur et quod aliter
non potest euadere infirmitatem
Rnd; hug. xxii. quod finali non
solum talis de precepto maioris
etiam sine precepto potest carnem
comedere quod est causa necessitatis
et in homini uoto condicio tacita
fuisse videtur. in necessitate cogere
et preceptum maioris adesse

Dubatur. xi. a quibus tene-
atur abstinere quod uult uel cui
inunctum est ieiunare in pane
et aqua. **R**. p. a. m. iij. di. iij. Ab
omnibus istis tenetur abstinere
uicis brodio expresso de carni-
bus. uel piscibus quoniam sunt minimis
condensata uel ipsa uel bur-
reta ex substantia pisces extra-
cta quod hec non videntur uere

Dubatur. xii. an sacer-
dos qui tenetur ex uoto uel obe-
dientia uel penitentia ieiunare
vno die in pane et aqua. an ea-
dem die celebrare debeat fume-
re uini perfusionem post superconem
de calice ipsius eucharistie. **R**. n.
R. p. a. m. iij. di. xii. dicitur quod debet
fumere uini perfusionem. quoniam non
est aliam missam celebraturus
ipsa die ut dicitur de oleo. eadem
parte. quod nec uotum nec peniten-
tia nec obedientia debet immutare
ritum ecclesie et ordinationes

Capitulum Primum

et aliorum. plura alia dubia uide-
re in sumis. **Q**uo ad. iij. non dicitur
sed in thoma. et omnes quod in uoto
potest fieri irritatio dispensatio et
commutatio. **R**nd; quod uotum non
est uinculum iniquitatis nec impedi-
tiu melioris boni. quod pro caritate
institutum est sed sepe contingit
quod quis malum uult et tunc est
irritum. aliquando quis uult minus
bonum et tunc est in melius commutandum.
Sunt autem tres dispensato-
res uoto. papa et suus uicari-
us. episcopus et suus penitentiarius
platus religionis et cui committit.
papa solus potest dispensare in
uoto religionis si est dispensabile.
in uoto continentie. in uoto cru-
cis uel terre sancte. et sibi et net
uotum ad limina petri et pauli
et ad sanctum iacobum. episcopus autem
in alijs. **E**t non nunquam sine alicuius
prelatorum auctoritate quis debet
uotum infringere nisi necessitas uer-
geat et superior haberi non possit
facere est quod nullus debet esse
iudex in propria causa. . .

Sequitur preceptum
iij. Capitulum Primum

Rceptum. iij. sic po-
tur exodi. xx. Me-
moro ut die sabba-
ti sanctifices. **S**ex
diebus operaberis et facies omnia opera
tua. septimo autem die sabbatum